

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.023.01.2022

Wojciech Wdowik

Dyrektor
Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
w Rzeszowie
Aleja Józefa Piłsudskiego 38,
35-001 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**P/22/071 – Działania zapobiegawcze i naprawcze podejmowane w związku z wystąpieniem szkód
w środowisku**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Aleja Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów, zwanej w dalszym ciągu „RDOŚ” lub „Dyrekcją.”
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Wdowik, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska od dnia 1 lutego 2017 r. (Regionalny Dyrektor).
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie zapobiegania powstawaniu i naprawy szkód w środowisku
Okres objęty kontrolą	Lata 2018 – 2022 (do dnia zakończenia kontroli), z dopuszczeniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z kontrolowaną działalnością
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Mieczysław Fajger, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/131/2022 z 18 października 2022 r.2. Cezary Paciura, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/136/2022 z 2 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 1 - 2)

¹ Dz. U. z 2022 r., poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, działania Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, podejmowane w okresie objętym kontrolą a ukierunkowane na zapobieganie szkodom w środowisku i w celu naprawy szkód w środowisku, były zgodne z obowiązującym prawem.

Działania w zakresie ustalenia podmiotów odpowiedzialnych za powstawanie szkód w środowisku oraz w celu naprawy takich szkód były prawidłowe, oparte o przepisy ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie³ (ustawa szkodowa). Działania prewencyjne, zapobiegające lub eliminujące ryzyko wystąpienia szkody, a także zmniejszające rozmiary i negatywne skutki szkód, były racjonalne.

Stwierdzone przypadki nieprzestrzegania obowiązku, wynikającego z ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴ (Kpa) i stanowiącego, iż organy administracji państwowej obowiązane są załatwiać sprawy szybko, bez zbędnej zwłoki, a w przypadku niemożności załatwienia sprawy w terminie, każdorazowo obowiązane są zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia, nie miały wpływu na prawidłowość rozstrzygnięć w sprawach.

Uzasadnienie oceny ogólnej

NIK stwierdziła, że organizacja wewnętrzna RDOŚ jest właściwa, dostosowana do realizacji celów i zadań, nałożonych ustawami na Dyrekcję. RDOŚ rzetelnie prowadziła analizy zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą lub o wystąpieniu szkody oraz prowadziła bieżącą współpracę z podmiotami korzystającymi ze środowiska, które dokonały zgłoszenia.

W każdym uzasadnionym przypadku RDOŚ dokonywała uzgodnień warunków działań naprawczych.

Dyrekcja rzetelnie prowadziła monitorowanie i nadzór działań zapobiegawczych i naprawczych, prowadzonych przez podmioty korzystające ze środowiska.

NIK stwierdziła przypadki długotrwałości w prowadzeniu postępowań, mogących mieć wpływ na rozmiar szkody w środowisku, z powodu m.in. braku rozwiązań systemowych, tj. braku własnego funduszu na finansowanie badań i ekspertyz oraz uprawnień władczych w stosunku do organów samorządu, zobowiązanych również do działań w zakresie ochrony środowiska i zapobieganiu szkodom.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Działania podejmowane dla zapobieżenia szkodom w środowisku i w celu naprawy szkód w środowisku

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z treścią Regulaminu Organizacyjnego RDOŚ z 3 lipca 2017 r.⁵ struktura organizacyjna Dyrekcji w zakresie działań merytorycznych jest dostosowana do realizacji ustawowych zadań, związanych z zapobieganiem powstawaniu oraz naprawą szkód w środowisku i składa się z następujących komórek organizacyjnych:

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2021 r., poz. 735 ze zm.

⁵ Zarządzenie Nr 12/17 Regionalnego Dyrektora z 3 lipca 2017 r.

1) Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000, do którego należą, m.in. następujące zadania:

- zarządzanie i koordynowanie zasobami przyrody w celu zachowania zrównoważonego użytkowania oraz odnawiania zasobów, terenów i składników przyrody,
- prowadzenie rejestru form ochrony przyrody,
- przygotowanie projektów zarządzeń Regionalnego Dyrektora w sprawie rezerwatów przyrody,
- prowadzenie spraw związanych z przygotowaniem i zatwierdzaniem zadań ochronnych oraz planów ochrony dla rezerwatów przyrody,
- prowadzenie spraw dotyczących zezwoleń na odstępstwa od zakazów, obowiązujących w rezerwach przyrody.

Ponadto Wydział jest odpowiedzialny za prowadzenie spraw dotyczących zezwoleń na odstępstwa od zakazów, obowiązujących w stosunku do gatunków dziko występujących roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową, a także prowadzenie spraw, dotyczących sporządzania projektów planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000.

2) Wydziału Ocen Oddziaływania na Środowisko, do którego m.in. należy:

- wydawanie opinii i dokonywanie uzgodnień w toku prowadzenia procedury strategicznych ocen oddziaływania na środowisko,
- prowadzenie postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- wydawanie opinii w toku postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz uzgodnień w toku oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, prowadzonych przez inne organy,
- przeprowadzanie oceny oddziaływania na środowisko oraz współdziałanie z Regionalną Komisją Ocen Oddziaływania na Środowisko.

3) Wydziału Zapobiegania i Naprawy Szkód w Środowisku oraz Informacji o Środowisku i Zarządzania Środowiskiem, do którego m.in. należy:

- wydawanie opinii i dokonywanie uzgodnień w toku prowadzenia procedury strategicznych ocen oddziaływania na środowisko,
- prowadzenie postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- wydawanie opinii w toku postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz uzgodnień w toku oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, prowadzonych przez inne organy,
- przeprowadzanie oceny oddziaływania na środowisko oraz współdziałanie z Regionalną Komisją Ocen Oddziaływania na Środowisko.

4) Wydziału Spraw Terenowych I i II - wydziały są odpowiedzialne za zarządzanie i koordynowanie zasobami przyrody, w celu zachowania zrównoważonego użytkowania oraz odnawiania zasobów, terenów i składników przyrody.

W praktyce wydawaniem decyzji o obowiązku przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, wprowadzaniem do rejestru danych dotyczących zgłoszonej szkody, zagrożenia szkodą i zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, podejmowaniem działań zapobiegawczych lub naprawczych, m.in. ustalaniem harmonogramu działań i jego aktualizacją, określeniem w drodze decyzji zakresu i sposobu przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz terminu ich rozpoczęcia i zakończenia zajmował się Wydział Zapobiegania i Naprawy Szkód w Środowisku oraz Informacji o Środowisku i Zarządzania Środowiskiem przy ścisłej współpracy pozostałych ww. wydziałów.

Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników jest określony w formie pisemnej, w sposób przejrzysty i spójny.

Każdy pracownik posiada aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności za zapobieganie powstawaniu i naprawę szkód w środowisku oraz jasno określone zadania w tym zakresie.

Pracownicy, którym powierzono ww. obowiązki, posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenia, które powinny pozwalać im na skuteczne i efektywne wypełnianie powierzonych zadań.

Pracownicy brali udział w kursach i szkoleniach z zakresu szkód w środowisku i jego ochrony, m.in. w zakresie:

- zagadnień związanych z gospodarką wodno-ściekową w procedurze wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- ocen oddziaływania na środowisko w świetle najnowszych zmian w przepisach prawnych,
- ocen wodnoprawnych i analiz oddziaływania na cele środowiskowe,
- ocen zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz procesu remediacji,
- analiz przepisów, dotyczących wprowadzania gazów i pyłów do powietrza,
- ochrony wód podziemnych, stref ochronnych ujęć wód podziemnych, monitoringu osłonowego ujęć, monitoringu kontrolnego ognisk zanieczyszczeń wód podziemnych,
- zapewnienia dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

RDOŚ systematycznie zapewnia rozwój kompetencji zawodowych pracownikom, realizującym zadania w przedmiotowym zakresie.

(akta kontroli str. 3 - 240)

1.2. W związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 Regionalny Dyrektor, po naradzie z pracownikami, poświęconej organizacji pracy w czasie epidemii, w dniu 16 marca 2020 r. przekazał wszystkim podległym pracownikom pisemne „Zasady pracy zdalnej w RDOŚ”, jako rozwiązanie systemowe, które miało charakter celowy, okresowy, służący zabezpieczeniu bezpieczeństwa pracowników i interesów pracodawcy.

Miejscem wykonywania pracy zdalnej było miejsce zamieszkania pracownika, a osobą odpowiedzialną za współpracę był przełożony pracownika.

Pracownik w godzinach pracy był zobowiązany do utrzymywania technicznej gotowości do komunikowania się z pracodawcą drogą mailową i telefoniczną.

Fakt rozpoczęcia i zakończenia w danym dniu pracy odbywał się poprzez przesłanie informacji na wskazane w poleceniu pracy zdalnej emaile.

Bieżąca kontrola merytoryczna pracownika, świadczącego pracę w formule zdalnej, odbywała się na podstawie oceny efektów pracy dziennej przez przełożonego oraz na podstawie przesyłanych przez pracownika tygodniowych raportów.

W trakcie wykonywania pracy pracownik był zobowiązany ponadto do:

- codziennego, merytorycznego kontaktu z przełożonym macierzystej komórki organizacyjnej lub inną wyznaczoną przez niego osobą,
- przyjmowania zadań przesyłanych drogą elektroniczną,
- sporządzania tygodniowych raportów ze stanu wykonania zadań i poleceń,
- zabezpieczania danych osobowych,
- przybywania do siedziby RDOŚ na uzasadnione merytorycznie wezwania przełożonego w godzinach pracy,
- gotowości do poddania się kontroli ze strony pracodawcy.

Pracodawca i pracownik zobowiązani byli do przekazywania zadań, wzajemnej komunikacji i przekazywania informacji merytorycznych oraz do organizowania procesu pracy w sposób, umożliwiający przestrzeganie norm czasu pracy, określonych w Kodeksie Pracy.

Zasady pracy zdalnej były przestrzegane w bieżącej pracy Dyrekcji w okresie trwania pandemii COVID-19.

(akta kontroli str. 241 - 255)

2.1. W okresie 2018 – 2022 r. (trzy kwartały) Regionalny Dyrektor na podstawie art. 11 *ustawy szkodowej* przyjął dwa zgłoszenia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, mimo działań zapobiegawczych, prowadzonych przez podmioty korzystające ze środowiska, jedno w 2018 r. i jedno w 2020 r., a to:

1) Zgłoszenie podmiotu z 22 listopada 2018 r., zajmującego się zbieraniem i przetwarzaniem odpadów w Gorajcu, Gmina Cieszanów – działalność wymagająca zezwolenia i wpisu do rejestru w zakresie, o którym mowa w art. 50 ust. 1 pkt 5 lit. a i b ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach*⁶, o zagrożeniu szkodą w środowisku oraz szkodą wodną i powierzchni ziemi poprzez rozszczelniony silos magazynowy na substraty (wytloki marchwiowe) w elektrociepłowni na biogaz.

Oceny merytorycznej zgłoszenia dokonano po dziesięciu dniach od jego wpływu i wobec ustalenia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku, wszczęto postępowanie administracyjne, zgodnie z art. 61 § 1 i § 4 Kpa.

Silos został uszczelniony i zabezpieczony przed wyciekami pozostałej masy substratu, zagrożenie ustało i postępowanie RDOŚ, decyzją z 6 kwietnia 2020 r., po 450 dniach od wszczęcia postępowania, zostało umorzone i sprawa została usunięta z Rejestru.

2) Zgłoszenie Spółki z 7 stycznia 2020 r., zajmującej się przechowywaniem i wykorzystywaniem substancji chemicznych i ich mieszanin w Jasionce, Gmina Trzebowniko, o zagrożeniu szkodą i szkodzie w środowisku wodnym poprzez wyciek substancji ropopochodnych.

Po dziesięciu dniach od otrzymania zgłoszenia RDOŚ podjął działania wyjaśniające i żądał od podmiotu zgłaszającego dodatkowych informacji i wyjaśnień.

Podmiot zgłaszający nie wnioskował o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych.

Podmiot wyłączył w pierwszej kolejności pompę, która spompowywała zawartość zbiornika wychwykowego stacji rozładunku paliw i zbiorników magazynowania paliwa. Wylot kanalizacji deszczowej do wód potoku Szuwarka - Gołębiówka wraz ze studnią na kanale deszczowym i koryto potoku zabezpieczono przy pomocy sorbentów, zdolnych do pochłaniania olejów i substancji ropopochodnych, a separator substancji ropopochodnych został opróżniony i wyczyszczony.

Dwukrotnie została pobrana próbka wody powierzchniowej potoku poniżej kanalizacji deszczowej i przebadana przez Laboratorium Badawcze „EKO-POMIAR” oraz ponownie wyczyszczono separator, z odcinkiem kanalizacji deszczowej.

Wobec powyższego stanu faktycznego, RDOŚ postanowieniem z 23 marca 2020 r. (po 75 dniach od zgłoszenia) odmówił wszczęcia postępowania w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ze względu, iż w wyniku podjętych działań, w relatywnie krótkim czasie usunięto zagrożenie dla wód potoku, więc w konsekwencji nie można mówić o bezpośredniej szkodzie w środowisku, wywołanej przez Spółkę.

Niniejszej sprawy nie umieszczano w Rejestrze.

(akta kontroli str. 256 - 276)

2.2. Liczba zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i o wystąpieniu szkody w środowisku, które przyjął Regionalny Dyrektor od innych

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 701, ze zm.

podmiotów, osób fizycznych, organizacji, stowarzyszeń, fundacji, itp., w poszczególnych latach objętych kontrolą, przedstawiała się następująco:

- a) 2018 r. – 21,
- b) 2019 r. – 25,
- c) 2020 r. – 22,
- d) 2021 r. – 21,
- e) 2022 r. (trzy kwartały) – 17.

Łącznie w badanym okresie przyjęto 106 ww. zgłoszeń, które dotyczyły 275 zagrożeń w środowisku i/lub szkód w środowisku, powodowanych przez osoby fizyczne lub osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą w środowisku.

Przyjęte zgłoszenia dotyczyły:

- zagrożeń w gatunkach chronionych – 107,
- szkód w gatunkach chronionych – 100,
- szkód w ziemi – 16,
- szkód w wodzie – 16,
- zagrożeń szkodą w wodzie – 11,
- zagrożeń szkodą w powierzchni ziemi – 9,
- szkód w chronionych siedliskach przyrodniczych – 9,
- zagrożeń szkodą w chronionych siedliskach przyrodniczych – 7.

Zgłaszający, w przeważającej mierze przekazywali do RDOŚ dokumentację fotograficzną, zaś w pozostałych, nielicznych przypadkach, wyniki badań laboratoryjnych oraz dokumenty z oględzin.

(akta kontroli str. 277 - 287)

2.3. Liczba zgłoszeń, dot. zagrożeń szkodą i szkód w środowisku, które były wpisane do *Rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku* (Rejestr) w poszczególnych latach okresu 2018 – 2022 (trzy kwartały), w rozróżnieniu na liczbę zagrożeń szkodą w środowisku i liczbę szkód w środowisku przedstawiała się następująco:

- a) 2018 r. – 36,
- b) 2019 r. – 55,
- c) 2020 r. – 35,
- d) 2021 r. – 20,
- e) 2022 r. (trzy kwartały) – 18.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż zgłoszenia zdarzeń, jakimi są bezpośrednie zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku, nie pozwalają na kwalifikację, na etapie wniesienia zawiadomienia, czy w danym przypadku mamy do czynienia z bezpośrednim zagrożeniem szkodą w środowisku, czy zaistniała już szkodą.

Ocena sytuacji dokonywana jest na podstawie zebranego materiału dowodowego, w toku postępowania administracyjnego, prowadzonego zazwyczaj w danej sprawie. Ponadto dokument, jakim jest Rejestr nie ma narzędzia, umożliwiającego przypisanie danego zdarzenia do bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku. Dana pozycja (rekord) definiowana jest jako jedno zdarzenie, które może być definiowane jako bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku i/lub szkodą w środowisku.

Liczba zagrożeń szkodą i szkód, wpisanych do Rejestru ogółem, to liczba zgłoszeń wniesionych w sprawach wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i/lub szkody w środowisku z art. 24, art. 11, wniosków z art. 13 i postępowań, podejmowanych z urzędu, w trybie art. 15 ustawy szkodowej.

Liczba zagrożeń szkodą w środowisku/liczba szkód w środowisku to liczba zagrożeń szkodą w środowisku/liczba szkód w środowisku, ustalona na podstawie wniosków, zawiadomień o wszczęciu postępowania.

Jedno zgłoszenie mogło dotyczyć zarówno zagrożenia szkodą w środowisku, jak i szkody w środowisku.

(akta kontroli str. 288 – 386 i str. 585 - 588)

2.4. Rejestr, uruchomiony w GDOŚ w dniu 5 września 2016 r., według stanu na dzień 31 października 2022 r., zawierał 75 wpisów w zakresie bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku, dotyczących terenu województwa podkarpackiego.

Analiza losowo wybranych wpisów do Rejestru oraz dokumentacji, dotyczącej tych zgłoszeń wykazała, że RDOŚ:

- wprowadzała do Rejestru dane ze zgłoszenia, o którym mowa w art. 11 ust. 1 *ustawy szkodowej*, niezwłocznie po otrzymaniu takiego zgłoszenia,
- w przypadku zgłoszenia, o którym mowa w art. 24 ust. 1 *ustawy szkodowej*, informacje o zgłoszonych bezpośrednich zagrożeniach szkodą w środowisku oraz szkodach w środowisku, wprowadzała niezwłocznie po dacie wystosowania postanowienia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 2 (w efekcie uznania, w postępowaniu wyjaśniającym, zgłoszenia za uzasadnione),
- w przypadku wydania postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania, o którym mowa w art. 24 ust. 7 *ustawy szkodowej*, uznając zgłoszenia za nieuzasadnione, nie dokonywano wpisu do Rejestru.
- w sytuacji czynności, podejmowanych z urzędu (brak zgłoszenia w trybie art. 24 ust. 1 *ustawy szkodowej*), wprowadzała informacje o bezpośrednich zagrożeniach szkodą w środowisku oraz szkodach w środowisku niezwłocznie po dacie wystosowania zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 2 *ustawy szkodowej*.
- w następstwie wniosku o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych, wprowadzała informacje o szkodach w środowisku niezwłocznie po dacie wystosowania zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji, o której mowa w art. 13 ust. 3 (w przypadku, gdy wniosek nie jest następstwem wezwania z art. 15 ust. 1 pkt 1 *ustawy szkodowej*).
- informacje o zakończeniu działań naprawczych, wprowadzała niezwłocznie po analizie otrzymanego sprawozdania z przeprowadzonych działań, potwierdzającego zgodność przeprowadzonych działań z ustalonym planem oraz osiągnięcie zakładanego efektu ekologicznego (pismo organu).

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż w przypadku wątpliwości, np. co do zawartości sprawozdania, poprawności przeprowadzonych działań naprawczych (analiza zgodności z wymogami decyzji), informacja do Rejestru wprowadzana była po otrzymaniu stosownych wyjaśnień od podmiotu.

W przypadku umorzenia postępowania w sprawie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku (decyzja ostateczna i prawomocna), wpis jest usuwany z Rejestru (czynność techniczna).

Konstrukcja narzędzia jakim jest Rejestr nie pozwala na archiwizację karty wpisu, niezależnie od woli Regionalnego Dyrektora.

Aktualnie RDOŚ, w przypadku każdego wpisu, drukuje kartę wpisu (na etapie utworzenia) i przechowuje ją w aktach sprawy.

Wybrane karty wpisów usuniętych mogły zostać zarchiwizowane przy wnioskach o udostępnienie informacji o środowisku w przypadku, gdy żądanie wnioskodawcy dotyczyło terenu objętego wpisem.

RDOŚ wprowadzała do Rejestru pełne, dostępne w danym momencie, informacje oraz dokonywała ich aktualizacji w miarę pojawiania się nowych informacji/danych, na każdym etapie postępowania administracyjnego i sądowo-administracyjnego.

W przypadku pozyskania, np. badań gleby lub ziemi, wyników monitoringu, ekspertyz, dane z przedmiotowych dokumentów wprowadzane były niezwłocznie, po potwierdzeniu ich wartości dowodowej.

W przypadku odwołania od decyzji, informacja o zarzutach wprowadzana była niezwłocznie, po otrzymaniu odwołania.

W przypadku orzeczenia organu II instancji lub sądu w sprawie odwoławczej, informacja w Rejestrze, w miarę potrzeb, jest uzupełniana niezwłocznie po otrzymaniu rozstrzygnięcia/wyroku.

(akta kontroli str. 290 – 295 i str. 585 - 588)

2.5. Celem zbadania prawidłowości postępowania Regionalnego Dyrektora ze zgłoszeniami w badanym okresie, dokonano losowego wyboru:

1) 12 zgłoszeń, które wpłynęły w okresie objętym kontrolą, tj.:

a) dwóch (wszystkie, które wpłynęły) zgłoszeń, złożonych w trybie art. 11 ust. 1 *ustawy szkodowej*⁷,

b) pięciu uzasadnionych zgłoszeń, złożonych w trybie art. 24 ust. 1 *ustawy szkodowej*⁸,

c) pięciu zgłoszeń, dla których Regionalny Dyrektor odmówił wszczęcia postępowania⁹, spośród łącznie dziewięciu postanowień o odmowie wszczęcia postępowania, wydanych w badanym okresie,

2) pięciu decyzji (wszystkie wydane w badanym okresie) w zakresie sprawowania nadzoru nad prawidłowością prowadzenia działań naprawczych przez podmioty, korzystające ze środowiska, zobowiązane stosownymi decyzjami,

3) 10 zgłoszeń, złożonych na podstawie art. 11 ust. 1 i art. 24 ust. 1 *ustawy szkodowej*, odnośnie prawidłowości wprowadzania danych ze zgłoszenia do Rejestru¹⁰,

4) trzech informacji o zakończeniu działań zapobiegawczych i naprawczych (spośród wszystkich pięciu prowadzonych, dwie są nadal w toku), odnośnie zgodności z wymogami i zakresem danych, wyszczególnionych w art. 26 *ustawy szkodowej*¹¹.

Badanie ww. spraw wykazało, że RDOŚ:

- analizowała zgłoszenia i dokonywała, bez zbędnej zwłoki, wstępnej merytorycznej oceny, czy w danej sprawie istniało prawdopodobieństwo wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub czy taka szkoda powstała,

- oceniała – na podstawie ww. analizy – o jakie bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku chodziło, kto był za to odpowiedzialny oraz jaka działalność mogła się do szkody przyczynić

- współdziałała z podmiotem korzystającym ze środowiska, który dokonał zgłoszenia i żądała od niego udzielenia informacji o zgłoszonym, bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkodzie w środowisku,

- określiła zakres i sposób prowadzenia działań zapobiegawczych, jeśli z analizy zgłoszenia przez podmiot, korzystający ze środowiska wynikało, że dotychczas prowadzone działania były niewystarczające/nieodpowiednie,

- sprawowała nadzór nad podmiotami, korzystającymi ze środowiska i przeprowadzającymi – zgodnie z wydanymi decyzjami – działania zapobiegawcze,

- monitorowała postępy prac zapobiegawczych i naprawczych,

- informowała strony o niemożności załatwienia sprawy w terminie, określonym w art. 35 i art. 36 Kpa,

- prowadziła czynności terminowo, z wyjątkiem nielicznych przypadków, które wymagały wielokierunkowych działań.

⁷ WSI.512.5.1.2018, WSI.512.4.2.2020.

⁸ WSI.512.4.2.2018, WSI.512.5.2.2020, WSI.512.1.5.2021, WSI.512.3.1.2019, WSI.510.3.3.2017

⁹ Zgłoszenia nr: WSI.512.4.3.2018.AF.2, WSI.512.5.3.2022.KT.2, WSI.512.3.8.2020, WSI.512.3.7.2018, WSI.512.4.1.2020.

¹⁰ Sprawy nr: WSI.512.1.4.2022.AF, WSI.512.6.1.2022.JW, WSI.512.1.1.2022.AF, WSI.512.3.1.2022.AK, WSI.512.2.3.2018.KT, WSI.512.4.2.2021.KT.69, WSI.512.3.1.2020.KT.65, WSI.512.2.3.2018.KT, WSI.512.4.2.2018.AF.19, WSI.512.2.2.2021.AF.

¹¹ WSI.512.4.1.2016, WSI.511.3.3.2016, WSI.501.1.6.2020, WSI.512.4.1.2016, WSI.511.4.2.2018.

W obu przypadkach zgłoszeń, dokonywanych przez podmioty korzystające ze środowiska, nie składano wniosków o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku, w drodze decyzji.

W odniesieniu do zgłoszeń w trybie art. 24 ust. 1 *ustawy szkodowej*, analiza ww. spraw wykazała, że:

- do oceny merytorycznej wniosku RDOŚ przystąpił odpowiednio po 4, 5, 1, 30 oraz 4 dniach od otrzymania zgłoszenia,

- analiza zgłoszeń pozwalała na ocenę o jakie bezpośrednie zagrożenie szkodą lub jaką szkodę chodziło, jaka działalność mogła być potencjalnym źródłem zagrożenia, jaki podmiot był odpowiedzialny za wywołanie bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody środowisku, jakie były uwarunkowania miejscowe oraz jaki był rozmiar zagrożenia/szkody,

- w trzech sprawach¹² dokonywano oceny działań zapobiegawczych i naprawczych, przed zgłoszeniem bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub wystąpienia szkody,

- we wszystkich przypadkach Regionalny Dyrektor postanowieniami wszczął postępowanie administracyjne w sprawach,

- postępowania zostały wszczęte odpowiednio po 5, 23, 2, (100 i 117)¹³ dniach po otrzymaniu zgłoszenia oraz po przeprowadzeniu oceny merytorycznej wniosku

- w dwóch przypadkach Regionalny Dyrektor nie informował stron o nowym terminie załatwienia sprawy oraz o możliwości ponaglenia na beczynność i przewlekłe prowadzenie postępowania (art. 36 i 37 Kpa) i dotyczyło to okresu od 1 czerwca do 28 listopada 2019 r. oraz okresu od 15 stycznia do 8 marca 2018 r.¹⁴,

- Regionalny Dyrektor wydał decyzje po upływie: 97 dni, 145 dni, 42 dni, 319 dni oraz po upływie 57 miesięcy od wszczęcia postępowania¹⁵,

- w trzech przypadkach Regionalny Dyrektor umorzył postępowanie, ponieważ postępowanie stało się bezprzedmiotowe w związku z brakiem możliwości wykazania zagrożenia szkodą/szkody w środowisku i dotyczyło to spraw¹⁶:

a) nałożenia obowiązku prowadzenia działań zapobiegawczych i/lub naprawczych w związku z występowaniem bezpośredniego zagrożenia szkodą/szkody w środowisku, polegającej na niszczeniu siedlisk gatunków chronionych (jerzyka) wskutek prowadzenia prac termomodernizacyjnych budynku.

b) nałożenia obowiązku prowadzenia działań naprawczych w związku z występowaniem szkody w środowisku w chronionym gatunku mszaka, powstałej wskutek działania zarządcy (nadleśnictwa),

c) nałożenia obowiązku prowadzenia działań zapobiegawczych i/lub naprawczych w związku z występowaniem bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i/lub szkody w środowisku w wodach rzeki San na skutek nieprawidłowości przy prowadzeniu prac remontowych obiektu mostowego,

W pozostałych dwóch sprawach¹⁷, Regionalny Dyrektor wydał decyzje nakładające obowiązek przeprowadzania działań naprawczych, w tym dla jednej ustalił również plan remediacji.

Decyzje zawierały wszystkie elementy, określone w art. 15 ust. 2 *ustawy szkodowej*:

a) decyzja nakładająca na Miejski Zarząd Dróg w Rzeszowie obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych, w związku z występowaniem bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku – w gatunkach chronionych,

¹² WSI.512.5.2.2020, WSI.512.1.5.2021, WSI.512.3.1.2019.

¹³ WSI.512.3.1.2019, WSI.510.3.3.2017.

¹⁴ WSI.512.3.1.2019, WSI. 510.3.3.2017.

¹⁵ Odpowiednio sprawy w kolejności: WSI. 512.4.2.2018, WSI.512.5.2.2020, WSI.512.1.5.2021, WSI.512.3.1.2019, WSI. 510.3.3.2017.

¹⁶ WSI.512.4.2.2018, WSI.5.2.2020, WSI.1.5.2021.

¹⁷ WSI.512.3.1.2019.AF.32, WSI.512.3.1.2019.AF.32.

wskutek niewłaściwego zabezpieczenia przed kolizją ekranów akustycznych na części ulic Rzeszowa.

Regionalny Dyrektor określił zakres i sposób przeprowadzenia tych działań, w tym czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko, stan do jakiego ma zostać przywrócone środowisko, termin wykonania obowiązku przeprowadzenia działań zapobiegawczych oraz sposób potwierdzenia osiągnięcia założonego efektu ekologicznego.

b) decyzja nakładająca na podmiot, prowadzący działalność gospodarczą, obowiązek przeprowadzania działań naprawczych oraz ustalająca plan remediacji w związku z wystąpieniem na części działki szkody w środowisku w powierzchni ziemi na stacji paliw.

W decyzji określono teren wymagający przeprowadzenia remediacji, nazwy substancji powodujących ryzyko oraz ich zawartość w glebie i w ziemi, do jakich doprowadzi remediacja, sposób przeprowadzenia remediacji oraz termin jej rozpoczęcia i zakończenia.

Odnosnie przypadków nieterminowego rozpatrywania spraw, Regionalny Dyrektor wyjaśnił, że *było to spowodowane wieloma czynnikami, uniemożliwiającymi dotrzymanie terminów w konkretnych sprawach, m.in.:*

- *problemami w zakresie niedoborów kadrowych i przeciążeniem stanowisk pracy w Wydziale, wpływających na terminowość realizacji zadań, podnoszonych w sprawozdaniach i raportach z kontroli zarządczej,*
- *koniecznością zlecenia i przeprowadzenia badań celem ustalenia, czy na analizowanym terenie występuje zanieczyszczenie powierzchni ziemi i ustalenie powierzchni, wymagającej remediacji oraz opracowania planu remediacji,*
- *brakiem środków na prowadzenie badań oraz opracowanie planu remediacji, jako najistotniejszy czynnik, determinujący czas procedowania,*
- *skomplikowanym charakterem spraw i ich wielowątkowością, powodowaną aktywnością stron w podnoszeniu nowych zarzutów,*
- *brakiem akredytacji pracowni badawczych na pobieranie próbek gleby i ziemi, jak również akredytacji na oznaczenia poszczególnych substancji, powodujących ryzyko, szczególnie istotnych dla ochrony powierzchni ziemi,*
- *długotrwałą, skomplikowaną, wyprzedzającą procedurą pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na przeprowadzenie badań,*
- *koniecznością przeprowadzenia czynności przygotowawczych przed wszczęciem postępowania administracyjnego, celem ustalenia, czy w analizowanym przypadku istnieją przesłanki, wskazujące na zasadność podjęcia działań w kierunku nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych,*
- *brakiem kompetencji do zobowiązania podmiotu, korzystającego ze środowiska i/lub władającego powierzchnią ziemi, do usunięcia odpadów, a usunięcie odpadów nie jest także wpisane w katalog działań zapobiegawczych i naprawczych w rozumieniu ustawy szkodowej.*

Zgodnie z orzecznictwem, po otrzymaniu zgłoszenia, organ ochrony środowiska przed wpisaniem go do rejestru szkód winien zbadać jego zasadność, co oznacza konieczność przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w zakresie objętym zgłoszeniem, co wymaga dodatkowego czasu.

Od jednej decyzji¹⁸ strona złożyła odwołanie do GDOŚ, który uchylił zaskarżoną decyzję Regionalnego Dyrektora w całości i umorzył postępowanie w sprawie działań naprawczych, polegających na naklejeniu na powierzchni wszystkich przezroczystych elementów/segmentów ekranów/segmentów ekranów akustycznych, położonych przy Al. Powstańców Warszawy oraz Al. Sikorskiego w Rzeszowie – od zewnętrznej strony drogi – pionowych, czarnych, kontrastujących z tłem pasków taśmy,

¹⁸ WSI.512.3.1.2019.

o szerokości minimalnej 2 cm, w odległości nie większej niż 10 cm od siebie, uznając całe postępowanie za bezprzedmiotowe.

W przypadku odmowy wszczęcia postępowania, RDOŚ wydawała postanowienia o odmowie wraz z szczegółowym uzasadnieniem.

W odniesieniu do obowiązku wprowadzania danych ze zgłoszenia do Rejestru, w analizowanych sprawach niezwłocznie wprowadzono dane ze zgłoszenia podmiotu, korzystającego ze środowiska (tj. w momencie wszczęcia postępowania), dane z uzasadnionego zgłoszenia dokonanego przez podmioty inne (tj. w momencie uznania zgłoszenia za zasadne) oraz informacje, dotyczące zakończenia działań zapobiegawczych i naprawczych.

W sytuacji wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku, RDOŚ dopytywała strony postępowania o zakres i sposób przeprowadzonych działań zapobiegawczych.

Zgodnie z art. 13 ust. 3 pkt 2 lit. e i pkt 1 lit. d oraz art. 15 ust. 2 pkt 5 *ustawy szkodowej*, RDOŚ w decyzji, uzgadniającej/nakładającej obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych, wskazywał sposób potwierdzenia osiągnięcia założonego efektu ekologicznego i wskazywał, jakie dokumenty i w jakim terminie należy przedkładać celem potwierdzenia realizacji działań zgodnie z decyzją.

W przypadku zanieczyszczenia powierzchni ziemi, RDOŚ wskazywał zakres badań, minimalną liczbę prób, przedziały głębokości, z których należy pobrać próby do badań oraz termin ich wykonania, ewentualne inne działania, w odniesieniu do których we wskazanym terminie wymagany jest obowiązek sprawozdawczości, z określeniem jego zakresu.

RDOŚ monitorowała prowadzone przez podmioty działania naprawcze, weryfikując sprawozdania cząstkowe i końcowe z prowadzonych działań, w odniesieniu do wymogów decyzji, a także sprawdzała np. czy pracami objęto cały teren, wymagający przeprowadzenia działań, w oparciu o wskazane współrzędne, np. poboru kontrolnych prób gleby i ziemi. Sprawdzeniu podlegał obmiar prac, przedstawiony w dokumentacji, w odniesieniu do ustalonego sposobu przeprowadzenia działań.

RDOŚ weryfikowała również, czy badania wykonane zostały w zakresie i w sposób wskazany w decyzji, przez laboratoria posiadające akredytacje, zgodnie z obowiązującą metodyką i poprzez porównanie wyników do wymogów prawnych, np. – w przypadku powierzchni ziemi – wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w *sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi*.¹⁹

W przypadku wątpliwości co do terminu lub zakresu przeprowadzonych prac, Regionalny Dyrektor wzywał podmiot o przedstawienie wyjaśnień.

RDOŚ przyjęła praktykę, że każdorazowo do sprawozdania przygotowywany jest komentarz w postaci notatki, dołączanej do sprawy i dokonywany jest okresowy przegląd decyzji celem sprawdzenia, czy realizowany jest obowiązek przedstawiania dokumentacji z danego etapu prac.

W przypadku niejasności i wątpliwości, RDOŚ przypominała o obowiązku przedstawienia sprawozdania, przesyłając stosowne wezwania.

W przypadku ustalenia, iż dowody potwierdzały realizację działań naprawczych niezgodnie z decyzją, RDOŚ występowała do organów ścigania o nałożenie grzywny. W momencie, gdy Regionalny Dyrektor stwierdził, że obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych nie został zrealizowany we wskazanym terminie, podejmował czynności celem skierowania decyzji do egzekucji.

RDOŚ w przypadku niewykonania decyzji przez zobowiązanego kierowała do tego podmiotu najpierw upomnienie, wzywające do wykonania obowiązku działań naprawczych w określonym terminie, a w przypadku dalszego jego niewykonania

¹⁹ Dz. U. z 2016 r., poz.1395.

kierowała wniosek do Wojewody Podkarpackiego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec tego podmiotu.

Potwierdzeniem prawidłowo wykonanego planu działań naprawczych było pismo Regionalnego Dyrektora, w którym potwierdzał osiągnięcie zakładanego efektu ekologicznego, zgodnie z decyzją.

Spośród pięciu prowadzonych działań naprawczych, trzy zostały zrealizowane i zakończone.

RDOŚ sporządził informacje o zakończeniu działań naprawczych oraz dokonał stosownych wpisów w Rejestrze.

Zakres umieszczonych danych był zgodny z wymogami, określonymi w art. 26 *ustawy szkodowej*.

Wobec braku systemowych uregulowań prawnych w zakresie prowadzenia działań naprawczych, RDOŚ nie prowadził bezpośrednich kontroli działań naprawczych w miejscu, u podmiotów korzystających ze środowiska.

W zakresie prawidłowości postępowania Regionalnego Dyrektora, dotyczącego wprowadzania danych ze zgłoszenia do Rejestru, dokonano badania 10 zgłoszeń, złożonych na podstawie art. 11 ust. 1 i art. 24 ust. 1 *ustawy szkodowej*²⁰.

Na podstawie dokumentacji z prowadzonych postępowań sprawdzono, że wpisów do Rejestru dokonywano rzetelnie, tj. zgodnie z posiadaną dokumentacją i aktualnym stanem faktycznym.

Wpisów dokonywano niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszeń i przeprowadzonej ich merytorycznej analizie.

Wpisy do Rejestru były kompletne i aktualizowane na bieżąco.

(akta kontroli str. 256 – 276, str. 296 – 435 - 542 i str. 589 - 599)

3.1. W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek, w którym RDOŚ podejmowała działania przygotowawcze do przeprowadzenia działań naprawczych, ponieważ ich egzekucja okazała się bezskuteczna.

Sprawa dotyczyła [...] ²¹, która nie wykonała obowiązku przeprowadzenia działań naprawczych – w powierzchni ziemi, w miejscu występujących przekroczeń standardów jakości gleby lub ziemi na części działki o nr ewidencyjnym 1372, położonej w Jedliczu – określonych decyzją Regionalnego Dyrektora z 7 sierpnia 2012 r.²², pomimo licznych wezwań i ponagleń ze strony RDOŚ w sprawie wykonania działań naprawczych.

Podjęte przez Wojewodę Podkarpackiego, na wnioski RDOŚ z 12 czerwca i 12 lipca 2013 r. oraz 21 czerwca 2014 r., postępowanie egzekucyjne w zakresie wykonania obowiązku, wynikającego z ww. decyzji, okazało się bezskuteczne i tym samym RDOŚ został zobowiązany do przeprowadzenia działań naprawczych (art. 16 pkt 1 *ustawy szkodowej*).

Z uwagi na odległy termin zaistnienia zdarzenia, skutkującego zanieczyszczeniem powierzchni ziemi, na zlecenie RDOŚ w 2022 r. przeprowadzono badania gleby na przedmiotowym terenie, które zostały sfinansowane ze środków NFOŚiGW.

W wyniku badań wstępnych ustalono, iż obowiązek remediacji nadal istnieje.

Na podstawie badań szczegółowych określono zasięg terenu, wymagającego remediacji.

²⁰ Sprawy nr: WSI.512.1.4.2022.AF, WSI.512.6.1.2022.JW, WSI.512.1.1.2022.AF, WSI.512.3.1.2022.AK, WSI.512.2.3.2018.KT, WSI.512.4.2.2021.KT.69, WSI.512.3.1.2020.KT.65, WSI.512.2.3.2018.KT, WSI.512.4.2.2018.AF.19, WSI.512.2.2.2021.AF, KSI.510.3.3.2017.KT.

²¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 *ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej* (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 4 *ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (Dz. U. z 2022 r., poz. 1233) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

²² Decyzja RDOŚ w Rzeszowie Nr WSI.512.2.2.2012.KG z 7 sierpnia 2012 r.

W związku z powyższym faktem, RDOŚ zamierza wystąpić w najbliższym czasie z wnioskiem do NFOŚiGW o finansowanie zadania w zakresie wykonania projektu planu remediacji oraz przeprowadzenia remediacji na części działki o nr ewidencyjnym 1372 w Jedliczu, planowanego do realizacji w latach 2024 - 2025.

(akta kontroli str. 290 – 293 i str. 600)

3.2. W jednym, ww. opisanym przypadku, badania gleby/ziemi na terenie działki o nr ewidencyjnym 1372 w Jedliczu zostały sfinansowane ze środków NFOŚiGW.

Obecnie trwają czynności kończące realizację zadania – zapłata za wykonaną usługę oraz rozliczenie końcowe z NFOŚiGW.

Koszt zadania wyniósł 4 608 zł brutto i w 100% zostanie sfinansowany ze środków NFOŚiGW.

(akta kontroli str. 290 - 293)

4. Dyrektor Regionalny w badanym okresie prowadził działania zapobiegawcze i naprawcze w sześciu sprawach, w tym dwóch w 2018 r., po jednej sprawie w 2019 r. i w 2021 r. i dwóch w 2022 r. (trzy kwartały) i dotyczyły następujących działań:

1) W 2018 r. RDOŚ, działając na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 2 *ustawy szkodowej* w celu ustalenia, czy w rozpatrywanym przypadku doszło do zniszczenia siedliska chronionego i czy w związku z tym zaistniał obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych, zlecił monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej – zadanie pn. „Ekspertyza przyrodnicza potwierdzająca występowanie siedliska 6230 górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie) na terenie działki o nr ewidencyjnym 371/6, obręb 0001 Antoniów, Gmina Radomyśl nad Sanem, zlokalizowanej w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków Lasy Janowskie PLB060005 i obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031 oraz zasadności i możliwości jego odtworzenia.”

Zadanie zostało sfinansowane z budżetu RDOŚ w kwocie 2 337 zł.

2) W 2018 r., celem ustalenia powierzchni terenu wymagającego remediacji, RDOŚ w ramach postępowania, procedowanego na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 2 *ustawy szkodowej*, zleciła badanie zanieczyszczenia gleby i ziemi – zadanie pn. „Wykonanie badań wstępnych gleby na terenie działki o nr ewidencyjnym 415/1, obręb 0005 Niechobrz - Gmina Boguchwała” z powodu wycieku ropy naftowej/oleju napędowego na ww. działce.

Zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 3 *ustawy szkodowej*, działania powyższe RDOŚ prowadził w związku z brakiem odpowiedzi podmiotu, zobowiązanego do remediacji, na wezwanie Dyrekcji o przedłożenie projektu planu działań naprawczych, celem jego uzgodnienia.

Zgromadzona w sprawie dokumentacja nie pozwalała RDOŚ na określenie w decyzji, nakładającej obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych powierzchni terenu, wymagającego remediacji.

Zadanie zostało dofinansowane ze środków budżetu RDOŚ w kwocie 2.448 zł.

3) W 2019 r. RDOŚ zleciła „Ustalenie katalogu działań, niezbędnych do odtworzenia chronionych siedlisk przyrodniczych oraz badania powierzchni ziemi”, w tym:

a) Ekspertyza mająca na celu ustalenie katalogu działań, niezbędnych do odtworzenia chronionych siedlisk przyrodniczych – 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska w obszarze, mającym znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Lasy Janowskie PLH060031 oraz w obszarze specjalnej ochrony ptaków Lasy Janowskie PLB060005 w Lipie, Gmina Zaklików.

Koszt ekspertyzy wyniósł 19 tys. zł i został w całości sfinansowany ze środków NFOŚiGW.

b) Wykonanie badań gleby i ziemi na terenie działki o nr ewidencyjnym 843/5 w Łukawicy.

Koszt realizacji zadań wyniósł 9.340 zł i został sfinansowany ze środków NFOŚiGW.

4) W 2021 r. RDOŚ zleciła „Wykonanie badań szczegółowych gleby na terenie działki o nr ewidencyjnym 415/1, obręb 0005 Niechobrz, Gmina Boguchwała” w sprawie prowadzonej od 2017 r. wobec tego samego podmiotu, prowadzącego działalność gospodarczą, dotyczącej zanieczyszczenia ziemi substancjami ropopochodnymi. Zadanie zostało zrealizowane w 2021 r., a jego koszt wyniósł 1 365 zł brutto, z czego dofinansowanie WFOŚiGW wyniosło 1 092 zł brutto, co stanowiło 80% całości zadania, zaś kwota 273 zł, czyli 20%, została pokryta ze środków budżetu RDOŚ.

5) RDOŚ w 2022 r., działając zgodnie z zapisem art. 20 ust. 5 *ustawy szkodowej*, zlecił wykonanie „Badania zanieczyszczenia gleby/ziemi na terenie działki o nr ewidencyjnym 1372 w Jedliczu, celem potwierdzenia występowania bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.” Zamówienie publiczne na wykonanie ww. badania obejmowało jednorazowe badania zanieczyszczenia gleby i ziemi. Badania gleby/ziemi na terenie działki o nr ewidencyjnym 1372 w Jedliczu zostały wykonane przez laboratorium, o którym mowa w art. 147a ust. 1 pkt 1 lub ust. 1a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*²³ (*ustawa POŚ*), na podstawie metodyk referencyjnych lub metodyk im równoważnych. RDOŚ planuje zlecenie wykonania działań naprawczych (opracowanie projektu planu remediacji oraz przeprowadzenie remediacji) wyspecjalizowanej firmie, która wykaze należyte kompetencje, że w okresie ostatnich czterech lat, opracowała co najmniej dwa projekty planu remediacji, przeprowadziła co najmniej dwie remediacje terenów zanieczyszczonych oraz załączy dowody, określające czy te usługi zostały wykonane w należyty sposób, np. referencje. Dotychczasowy koszt działań wyniósł 4.608 zł i został sfinansowany ze środków NFOŚiGW.

6) W 2022 r. RDOŚ zleciła „Wykonanie ekspertyzy określającej wpływ działań, polegających na rozbiórce i remoncie domków letniskowych na działkach o nr ewidencyjnych 434/5 i 297 w Teleśnicy Oszwarowej, Gmina Ustrzyki Dolne, na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku chronionego - węża eskulapa oraz wskazującej ewentualną konieczność podjęcia działań naprawczych i ich zakres.” Zadanie jest w trakcie realizacji, a przewidywany koszt jego realizacji określono w wysokości 15 000 zł brutto i będzie sfinansowany ze środków NFOŚiGW. Analiza ww. spraw wykazała, że RDOŚ:

- ustalał harmonogramy swoich działań w zakresie bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku, aktualizował je oraz przekazywał sprawozdania do Generalnego Dyrektora,
- w harmonogramach uwzględnił wszystkie wytyczne, wynikające z art. 16a ust. 2 *ustawy szkodowej* i warunek, określony w art. 16a ust. 3 tej ustawy,
- w trakcie opracowania i aktualizacji harmonogramów zasięgał opinii zarządu NFOŚiGW oraz zarządu WFOŚiGW w zakresie możliwości wspomagania ze środków tych funduszy zadań, objętych harmonogramami (art. 16a ust. 4 *ustawy szkodowej*),
- terminowo i w pełnym zakresie realizował zadania ustalone harmonogramem, a podejmowane działania były skuteczne, tj. ograniczające zagrożenie lub eliminujące szkodę w środowisku,
- terminowo przekazywał do Generalnego Dyrektora rzetelne sprawozdania z realizacji zadań, ujętych w harmonogramach,
- w przypadku prowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych przygotowywał decyzje, określające zakres udostępnienia powierzchni ziemi przez władającego powierzchnią ziemi, zakres i sposób przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz termin ich rozpoczęcia i zakończenia,

²³ Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.

a w przypadku szkód w środowisku w powierzchni ziemi - ustalających również plan remediacji, zawierający informacje zgodne z art. 17 ust. 2a *ustawy szkodowej*,
- przy wydawaniu decyzji zasięgał opinii odpowiednich podmiotów, zgodnie z art. 13 ust. 6 tej ustawy.

(akta kontroli str. 290 - 293)

5. W okresie objętym kontrolą RDOŚ nie podejmowała decyzji o zaniechaniu działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych lub w wodach.

(akta kontroli str. 585 - 588)

6. RDOŚ w okresie objętym kontrolą nie wydawała decyzji, nakładających na podmioty korzystające ze środowiska, prowadzące działalność, która jest przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, obowiązku wykonywania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi lub pomiarów zawartości substancji w wodzie lub monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

(akta kontroli str. 585 - 588)

7.1. Regionalny Dyrektor w badanym okresie wykonywał badania zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej w następujących sprawach:

1) W 2018 r, działając na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 2 *ustawy szkodowej* w celu ustalenia, czy w rozpatrywanym przypadku doszło do zniszczenia siedliska chronionego i czy w związku z tym zaistniał obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych, RDOŚ zlecał monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej – zadanie pn. „Ekspertyza przyrodnicza potwierdzająca występowanie siedliska 6230 górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie) na terenie działki o nr ewidencyjnym 371/6, obręb 0001 Antoniów, gmina Radomyśl nad Sanem, zlokalizowanej w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków Lasy Janowskie PLB060005 i obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031 oraz zasadności i możliwości jego odtworzenia” -

2) Odnośnie tego samego podmiotu, prowadzącego działalność gospodarczą i korzystającego ze środowiska, RDOŚ:

a) w 2017 r. zleciła „Wykonanie badań wstępnych gleby na terenie działki o nr ewidencyjnym 415/1, obręb 0005 Niechobrz, Gmina Boguchwała z powodu zanieczyszczenia powierzchni działki węglowodorami i substancjami ropopochodnymi.

b) w 2021 r. celem ustalenia powierzchni terenu, wymagającego remediacji, RDOŚ w ramach postępowania, procedowanego na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 2 *ustawy szkodowej*, zleciła firmie „[...]”²⁴ wykonanie badań szczegółowych gleby w ramach realizacji zadania pn. „Wykonanie badań szczegółowych gleby na terenie działki o nr ewidencyjnym 415/1, obręb 0005 Niechobrz - Gmina Boguchwała” z powodu zanieczyszczeń działki węglowodorami i substancjami ropopochodnymi.

Zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 3 *ustawy szkodowej*, działania powyższe RDOŚ prowadził w związku z brakiem odpowiedzi podmiotu, zobowiązanego do remediacji na wezwanie Dyrekcji, o przedłożenie projektu planu działań naprawczych, celem uzgodnienia.

Zgromadzona w sprawie dokumentacja nie pozwalała RDOŚ na określenie w decyzji, nakładającej obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych, powierzchni terenu, wymagającego remediacji.

²⁴ Jak w przypisie nr 21.

Podmiot zobowiązany do działań naprawczych w dniu 29 lipca 2022 r. odwołał się w niniejszej sprawie do GDOŚ, podnosząc błędną wykładnię i złe zastosowanie przepisów ustawy szkodowej, w tym brak możliwości ustalenia związku przyczynowego pomiędzy szkodą w środowisku a działalnością zobowiązanego, niewłaściwą ocenę występowania zagrożenia dla zdrowia ludzi i stanu środowiska, błędne ustalenie, że podmiot prowadzi działalność, podczas gdy została ona zawieszona – sprawa w toku.

3) W 2019 zlecono „Ekspertyzę mającą na celu ustalenie katalogu działań niezbędnych do odtworzenia chronionych siedlisk przyrodniczych – 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska, w obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031 oraz w obszarze specjalnej ochrony ptaków Lasy Janowskie PLB060005 w miejscowości Lipa, Gmina Zaklików.

4) W 2019 r. RDOŚ zlecił badanie zanieczyszczenia gleby w ramach realizacji zadania pn. „Ustalenie katalogu działań niezbędnych do odtworzenia chronionych siedlisk przyrodniczych oraz badania powierzchni ziemi”, celem ustalenia zawartości substancji stwarzających ryzyko, na terenie działki o nr ewidencyjnym 843/5 w Łukawicy, Gmina Narol, na którym prowadzona była działalność, mogąca z dużym prawdopodobieństwem powodować zanieczyszczenie powierzchni ziemi, w zawieszonym postanowieniem z dnia 30 listopada 2018 r. sprawie.

Na przedmiotowym obszarze pozostawiono bez jakiegokolwiek zabezpieczenia skład substancji chemicznych (niebezpiecznych, toksycznych).

Jednocześnie podmiot korzystający ze środowiska nie podjął działań zapobiegawczych ani nie odpowiadał na żadne wezwania RDOŚ.

Brak odpowiednio szybko przeprowadzonej oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi, mógłby mieć wpływ na działania, podejmowane w celu zmniejszenia/usunięcia szkody w środowisku (zanieczyszczenia powierzchni ziemi), która w związku z rodzajem składowanych substancji, mogłaby z dużym prawdopodobieństwem stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Ponieważ badania gleby nie wykazały zagrożeń dla środowiska i ludzi ani powstania szkody w środowisku, sprawę usunięcia odpadów z działki przekazano do załatwienia według kompetencji, Burmistrzowi Miasta i Gminy Narol.

5) W 2022 r. RDOŚ prowadził monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej – zadanie pn. „Wykonanie ekspertyzy określającej wpływ działań, polegających na rozbiórce i remoncie domków letniskowych na działkach o nr ewidencyjnych 434/5 i 297 w Teleśnicy Oszwarowej, gmina Ustrzyki Dolne, na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku chronionego - węża eskulapa oraz wskazującej ewentualną konieczność podjęcia działań naprawczych i ich zakres.”

Działania powyższe RDOŚ prowadził w związku z brakiem istnienia danych, dowodów pozwalających na rozstrzygnięcie sprawy oraz w związku z brakiem chęci/możliwości dostarczenia tych dowodów przez odpowiedzialne podmioty, korzystające ze środowiska.

Ponadto RDOŚ prowadzi postępowanie w sprawie szkody w środowisku, polegającej na zniszczeniu siedliska gatunku chronionego – węża eskulapa, w wyniku rozbiórki domków letniskowych zlokalizowanych na działkach o nr ewidencyjnych 434/5 i 297 w Teleśnicy Oszwarowej, gmina Ustrzyki Dolne, które jest w toku realizacji.

6) RDOŚ w 2022 r. podjął również badania gleby celem ustalenia zawartości substancji, stwarzających ryzyko, ponieważ w tym przypadku egzekucja okazała się bezskuteczna.

Dotyczy to badania zanieczyszczenia gleby - zadania pn. „Wykonanie badań zanieczyszczenia gleby i ziemi na terenie działki o nr ewidencyjnym 1372 w Jedliczu” przez paliwa i substancje ropopochodne.

Badanie będzie sfinansowane ze środków NFOŚiGW.

(akta kontroli str. 290 – 293, str. 296 – 386, str. 413 – 435 i str. 545 - 576)

7.2. Zamówienie publiczne na wykonanie wymienionych w punkcie 7.1 badań, pomiarów i monitoringu, jak również wszystkich pozostałych, przeprowadzono zgodnie z ustawą *Prawo zamówień publicznych*²⁵ oraz wewnętrznymi procedurami/regulaminami RDOŚ.

W badanym okresie do realizacji zamówień publicznych RDOŚ stosowała następujące unormowania wewnętrzne:

- zarządzenie GDOŚ z 3 stycznia 2018 r. w sprawie udzielania zamówień publicznych w GDOŚ i RDOŚ, obowiązujące do 8 maja 2018 r. oraz zarządzenie z 9 maja 2018 r., obowiązujące do 31 grudnia 2018 r.,

- zarządzenie RDOŚ z 2 stycznia 2019 r. w sprawie Regulaminu zamówień publicznych w RDOŚ²⁶, obowiązującego do 18 stycznia 2021 r. oraz nowego, wprowadzonego zarządzeniem z 19 stycznia 2021 r. i obowiązującego od tego dnia do chwili obecnej.

Analiza wyszczególnionych w punkcie 7.1 niniejszego wystąpienia spraw²⁷, w których Regionalny Dyrektor zlecał, w oparciu o procedury zamówień publicznych, badania zanieczyszczenia gleby i ziemi, pomiary zawartości substancji w wodzie, pomiary natężenia hałasu, monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach chronionych z powodu zgłoszeń zagrożeń szkodą w środowisku lub szkody wykazała, że wyniki tych badań i monitoringu przyrodniczego potwierdziły występowanie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkodę w środowisku.

W oparciu o te wyniki Regionalny Dyrektor w tych przypadkach podejmował dyspozycje, zmierzające do naprawy szkody w ziemi/glebie lub wodzie i zapobieżeniu niebezpieczeństwu ponownego skażenia środowiska.

Analiza wykazała prawidłowość udzielenia zamówienia publicznego na wykonywanie badań, pomiarów lub monitoringu.

Regionalny Dyrektor przy udzielaniu zamówienia publicznego na przedmiotowe badania, oprócz kryterium cenowego, kierował się standardami, o których mowa w art. 147a ust. 1 pkt 1 lub ust. 1a *ustawy POŚ*, tj. kryteriami, jakie musi spełnić laboratorium, przeprowadzające pomiary oraz dokonujące poboru prób, aby uzyskane przez nie wyniki mogły być uznane za miarodajne.

(akta kontroli str. 543 – 544 i str. 577)

8.1. W okresie objętym kontrolą RDOŚ ponosiła koszty gromadzenia danych i oceny bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku oraz opracowania projektów działań zapobiegawczych lub naprawczych w sprawach opisanych w punkcie 4 niniejszego wystąpienia, a to:

1) Koszt „Ekspertyzy przyrodniczej, potwierdzającej występowanie siedliska 6230 górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie) na terenie działki o nr ewidencyjnym 371/6, obręb 0001 Antoniów, gmina Radomyśl nad Sanem, zlokalizowanej w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków Lasy Janowskie PLB060005 i obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031 oraz zasadności i możliwości jego odtworzenia” wyniósł 2 337 zł brutto i został sfinansowany ze środków budżetu RDOŚ.

2) Koszt „Ekspertyzy dotyczącej ustalenia katalogu działań, niezbędnych do odtworzenia chronionych siedlisk przyrodniczych – 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska, w obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031 oraz w obszarze specjalnej ochrony ptaków Lasy Janowskie

²⁵ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 1986) i ustawa z dnia 11 września 2019 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1129 ze zm.).

²⁶ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Nr 2/19 z 2 stycznia 2019 r.

²⁷ Sprawy nr: WSI.512.4.6.2018, WSI.512.4.1.2016, WSI.512.4.4.2018, WSI.510.3.3.2017, WSI.512.2.2.2012, WSI.512.2.2.2021, WSI.512.2.2.2022.

PLB060005 w miejscowości Lipa, Gmina Zaklików, wykonanej w 2019 r. wyniósł 19 tys. zł brutto i został sfinansowany ze środków NFOŚiGW.

3) Koszt „Wykonania badań szczegółowych gleby na terenie działki o nr ewidencyjnym 415/1, obręb 0005 Niechobrz, gmina Boguchwała” wyniósł 1 365 zł brutto, z czego dofinansowanie WFOŚiGW w Rzeszowie wyniosło 1 092 zł brutto, co stanowiło 80% całości zadania, zaś kwota 273 zł, czyli 20% kosztu ogółem, została pokryta ze środków budżetu RDOŚ.

4) Postępowanie w sprawie szkody w środowisku, w powierzchni ziemi na stacji paliw, prowadzonej w Niechobrz na działce o nr ewidencyjnym 415/1, gmina Boguchwała, zostało zakończone decyzją, nakładającą obowiązek wykonania działań naprawczych, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 2 *ustawy szkodowej*.

[...] ²⁸ użytkująca stację, w dniu 27 lipca 2022 r. wniosła odwołanie od decyzji RDOŚ i sprawa pozostaje w rozpatrywaniu przez organ II instancji.

Koszt wyniósł 2 448 zł brutto i kwota ta została pokryta ze środków budżetu RDOŚ.

RDOŚ nie żądała jeszcze od podmiotu, korzystającego ze środowiska, zwrotu poniesionych przez siebie kosztów.

5) Dotychczasowy koszt „Badania gleby/ziemi na terenie działki o nr ewidencyjnym 1372 w Jedliczu”, przeprowadzonego w 2022 r. i wykonanego przez laboratorium, o którym mowa w art. 147a ust. 1 pkt 1 lub ust. 1a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* celem potwierdzenia występowania bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku wyniósł 4.608 zł i został sfinansowany ze środków NFOŚiGW.

6) Przewidywany koszt wykonania ekspertyzy i badań:

- „Wykonania ekspertyzy określającej wpływ działań, polegających na rozbiórce i remoncie domków letniskowych na działkach o nr ewidencyjnych 434/5 i 297 w Teleśnicy Oszwarowej, gmina. Ustrzyki Dolne, na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku chronionego - węża eskulapa oraz wskazującej ewentualną konieczność podjęcia działań naprawczych i ich zakres”,

- Postępowania w sprawie szkody w środowisku, polegającej na zniszczeniu siedliska gatunku chronionego – węża eskulapa, w wyniku rozbiórki domków letniskowych zlokalizowanych na ww. działkach określono w wysokości 15 000 zł brutto.

Koszt wykonania zadania będzie sfinansowany ze środków NFOŚiGW.

Zadanie jest w trakcie realizacji.

(akta kontroli str. 290 – 293 i str. 296 - 309)

8.2. W RDOŚ nie miały miejsca przypadki, w których Regionalny Dyrektor odstąpił od żądania zwrotu części lub całości kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych.

(akta kontroli str. 585 - 588)

9. Odnośnie sprawdzenia prawidłowości wprowadzania do Rejestru pełnych informacji, dotyczących zagrożeń szkodą lub szkody w środowisku, spowodowanych przez podmioty korzystające ze środowiska oraz rzetelności wpisów (zgodność z dokumentacją, kompletność, terminowość, aktualność), dokonano analizy losowo wybranych 10 wpisów²⁹, dokonanych przez Regionalnego Dyrektora w okresie objętym kontrolą i porównano z prowadzoną dokumentacją.

Analiza wykazała, że Regionalny Dyrektor przestrzegał w swojej praktyce:

²⁸ Jak w przypisie nr 21.

²⁹ Sprawy nr: WSI.512.1.4.2022.AF, WSI.512.6.1.2022.JW, WSI.512.1.1.2022.AF, WSI.512.3.1.2022.AK, WSI.512.2.3.2018.KT, WSI.512.4.2.2021.KT.69, WSI.512.3.1.2020 KT.65, WSI.512.2.3.2018.KT, WSI.512.4.2.2018.AF.19, WSI.512.2.2.2021.AF, KSI.510.3.3.2017.KT.

- zapisów art. 25 *ustawy szkodowej*, w którym nałożono na regionalnego dyrektora obowiązek niezwłocznego wprowadzenia danych ze zgłoszenia, o którym mowa w art. 11 ust. 1 oraz uzasadnionego zgłoszenia, o którym mowa w art. 24 ust. 1,
 - art. 26 *ustawy szkodowej*, w którym nałożono na regionalnego dyrektora obowiązek wprowadzenia danych po otrzymaniu informacji o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz po zakończeniu działań, prowadzonych przez regionalnego dyrektora,
 - art. 26a ust. 2, 3 *ustawy szkodowej*, w którym określono jakie informacje gromadzi się w Rejestrze i na jakim etapie należy informacje te wprowadzić i aktualizować.
- (akta kontroli str. 414 - 435)

10. W okresie objętym kontrolą RDOŚ zawieszała postępowania wszczęte na podstawie art. 24 ust. 5 *ustawy szkodowej*.

Celem sprawdzenia przyczyn zawieszenia, dokonano analizy – losowo wybranych z Rejestru – pięciu, spośród wszystkich sześciu zawieszonych postępowań (po dwa w 2018 r., 2019 r. i 2022 r.), a to:

1) Postanowienie z 22 listopada 2018 r.³⁰ w sprawie zawieszenia z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań naprawczych, w związku z wystąpieniem szkody w środowisku, zaistniałej wskutek składowania odpadów na działce o nr ewidencyjnym 65/2, położonej w obrębie ewidencyjnym nr 9 w Szówsku, Gmina Wiązownica do czasu usunięcia odpadów przez właściciela i poinformowania o tym fakcie przez Gminę.

W dniach 4 lutego 2019 r., 22 maja 2019 r., 6 listopada 2019 r., 11 kwietnia 2021 r., 11 maja 2021 r. Regionalny Dyrektor zwracał się do Wójta o informację o podejmowanych przez Gminę działaniach i dokonanych ustaleniach i nie otrzymał żadnej odpowiedzi.

W dniu 17 czerwca 2021 r. Wójt poinformował RDOŚ, że przeprowadzone oględziny nie wykazały składowania odpadów na działce, w tym niebezpiecznych. Stwierdził, że na teren działki wywożona jest ziemia i gruz, a właściciel został uprzedzony o konsekwencjach nielegalnego składowania odpadów.

W dniu 21 lipca 2022 r. RDOŚ zwrócił się do Wójta o poinformowanie o stanie sprawy i podejmowanych działaniach przez Gminę.

Wójt w dniu 4 sierpnia 2022 r. poinformował RDOŚ, że oględziny terenu działki nie wykazały składowania na niej odpadów niebezpiecznych.

Regionalny Dyrektor w dniu 1 września 2022 r. zażądał od Wójta wyjaśnień w zakresie klasyfikacji wywożonych odpadów, spełniania przez odpady norm, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2015 r. *w sprawie listy rodzajów odpadów, które osoby fizyczne lub jednostki organizacyjne, niebędące przedsiębiorcami, mogą poddawać odzyskowi na potrzeby własne*³¹ oraz kopii protokołów z dotychczas przeprowadzonych przez Gminę oględzin.

Wójt dotychczas nie udzielił RDOŚ odpowiedzi, wobec czego zawieszenie sprawy trwa nadal.

2) Postanowienie z 30 listopada 2018 r.³² w sprawie zawieszenia z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań zapobiegawczych, w związku z występowaniem bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku, na terenie działki o nr ewidencyjnym 843/5 w Łukawicy, Gmina Narol, na której składowane są substancje chemiczne.

Zawieszenie sprawy trwa nadal, gdyż Burmistrz Miasta i Gminy Narol poinformował RDOŚ, że w niniejszej sprawie toczy się postępowanie komornicze i po jego zakończeniu i usunięciu odpadów przez nowego właściciela gruntu, poinformuje o tym

³⁰ Postanowienie, znak WSI.512.3.1.2018 z 22 listopada 2018 r.

³¹ Dz. U. z 2022 r., poz. 699.

³² Postanowienie, znak: WSI.512.4.4.2018.AF.9 z 30 listopada 2018 r

RDOŚ.

3) Postanowienie z 12 września 2019 r.³³ w sprawie zawieszenia z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań naprawczych, w związku z wystąpieniem szkody w środowisku na działkach o nr ewidencyjnych: 1634/1, 1634/2, 1637 i 1635/2, usytuowanych w Czarnej, powiat dębicki, polegającej na zanieczyszczeniu powierzchni ziemi oraz niszczeniu siedlisk gatunków chronionych - miejsc rozrodu płazów, do czasu usunięcia odpadów z miejsc, nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania.

Zawieszenie trwa nadal z powodu toczącego się postępowania, wszczętego z urzędu, o naruszenie stosunków wodnych poprzez nawiezenie i podniesienie poziomu działek przez właściciela.

4) Postanowienie z 15 stycznia 2019 r.³⁴ w sprawie zawieszenia postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań naprawczych do czasu usunięcia odpadów z działki, z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania w Woli Dębowieckiej, Gmina Dębowiec.

Powierzchnia działki w części przylegającej do drogi została wyrównana poprzez nawiezenie ziemi z gruzem i resztkami asfaltu.

Ww. prace wykonano m.in. w rejonie występowania siedliska przyrodniczego 6230 bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe, stanowiące przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 Józefów – Wola Dębowiecka.

Na terenie działki stwierdzono też „dzikie wysypiska śmieci”.

Decyzją z 25 lutego 2019 r. Regionalny Dyrektor nakazał Gminie Dębowiec, jako posiadaczowi odpadów, ich usunięcie z działki w terminie do 30 czerwca 2019 r.

W dniu 24 lipca 2019 r. Wójt poinformował RDOŚ o wykonaniu obowiązku określonego w decyzji, w związku z czym 5 września 2019 r. Regionalny Dyrektor podjął postępowanie administracyjne w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań naprawczych.

Pismem z 4 listopada 2019 r. poinformował strony postępowania o zakończeniu postępowania dowodowego i o możliwości zapoznania się ze zgromadzonymi materiałami. Strony z tego nie skorzystały.

Decyzją z 25 listopada 2019 r. Regionalny Dyrektor umorzył postępowanie administracyjne w sprawie, ponieważ stało się bezprzedmiotowe, w związku ze stwierdzeniem, na podstawie przedłożonej dokumentacji, braku znaczącego negatywnego wpływu działań, prowadzonych na działce o nr ewidencyjnym 437 przez Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Mostowych Spółka z o.o. w Jaśle, za zgodą i wiedzą Gminy Dębowiec, na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu siedliska przyrodniczego 6230 górskie i niżowe murawy bliźniczkowe.

RDOŚ uznał, że nie zostały spełnione przesłanki, pozwalające zakwalifikować opisywane zdarzenie jako szkodę w środowisku chronionym przyrodniczo.

5) Postanowienie dnia 15 czerwca 2022 r.³⁵ w sprawie zawieszenia z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, w związku z wystąpieniem bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku w gatunkach chronionych, w wodach oraz w powierzchni ziemi, na skutek działań, prowadzonych w związku z budową budynku handlowo – usługowego, z częścią magazynową wraz z urządzeniami budowlanymi, w tym m.in. wewnętrznymi instalacjami i niezbędną infrastrukturą techniczną, w granicach działek o nr ewidencyjnych: 207/2, 208/1, 209/1, 216/1 w Złotnikach, Gmina Mielec oraz nawiezenia na nich odpadów w postaci masy bitumicznej, szkła, puszek, plastiku, styropianu, płyt pilśniowych, szmat, do

³³ Postanowienie, znak: WSI.512.3.2.2019.KS.14 z 12 września 2019 r.

³⁴ Postanowienie, znak: WSI.512.4.7.2018 OK z 15 stycznia 2019 r.

³⁵ Postanowienie, znak: WSI.512.3.2.2022.AK.8 z 15 czerwca 2022 r.

czasu załatwienia usunięcia odpadów przez Gminę.

Gmina nie poinformowała dotychczas RDOŚ o stanie rozpatrywania sprawy.

(akta kontroli str. 545 - 576)

11.1. – 11.2. Do RDOŚ nie wpłynęły informacje o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, które spowodowane zostały przez podmiot, korzystający ze środowiska, działający na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż Polska, stąd też Regionalny Dyrektor nie podejmował działań w takich sprawach.

(akta kontroli str. 585 - 588)

12. RDOŚ, zgodnie z zasadą wynikającą z art. 7b Kpa, w sprawach zapobiegania szkodom i usuwania szkód w środowisku współdziałała z innymi organami ochrony środowiska.

W zależności od zakresu właściwości, udział w procesie uzgadniania działań naprawczych, na podstawie art. 13 ust. 6 pkt 1-8 *ustawy szkodowej* brali:

- dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGWWP w Rzeszowie w odniesieniu do szkody w środowisku w wodach lub szkody w środowisku w powierzchni ziemi, jeżeli dotyczy ona zanieczyszczenia w strefach ochronnych ujęć wody,

- dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie w odniesieniu do szkody w środowisku na gruntach, będących w zarządzie PGLLP,

- dyrektor parku narodowego w odniesieniu do szkody w środowisku na obszarze parku narodowego i jego otuliny,

- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi na danym terenie,

- państwowy powiatowy inspektor sanitarny w odniesieniu do szkody w środowisku w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia oraz wody w kąpieliskach,

- starosta w odniesieniu do szkody w środowisku w powierzchni ziemi na gruntach wykorzystywanych na cele rolne.

Zgodnie z art. 3 pkt 44 *ustawy Prawo ochrony środowiska*, ustalając krąg stron prowadzonego postępowania, RDOŚ posiłkuje się także zapisami w ewidencjach gruntów i budynków, pozyskiwanymi od starostów.

W sytuacji konieczności pozyskania badań, opracowań eksperckich, opinii od podmiotów zewnętrznych, RDOŚ zwracał się o dofinansowanie realizacji takich działań do NFOŚiGW i WFOŚiGW.

W przypadku organów ścigania oraz prokuratury, RDOŚ pozyskuje informacje o ustaleniach, podjętych w sprawach o wykroczenia przeciwko środowisku.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, że *nie posiada narzędzi, uprawnień ani kompetencji do prowadzenia kontroli, badań laboratoryjnych, monitoringów przyrodniczych, inwentaryzacji przyrodniczej.*

O przeprowadzenie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska, przekazanie wyników ustaleń w terenie celem potwierdzenia nieprawidłowości, podnoszonych w zgłoszeniach, mogących skutkować wystąpieniem szkody w środowisku, Regionalny Dyrektor zwracał się do Marszałka Województwa Podkarpackiego, starostów oraz wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast, w zakresie objętym właściwością tych organów.

Do ww. organów oraz PGWWP, RDOŚ zwracał się również o przekazanie kopii decyzji (np. pozwolenia na przetwarzanie, wytwarzanie i zbieranie odpadów), wyników ustaleń, podjęcie czynności, w przypadku powzięcia wiedzy o naruszeniach (w przypadku potwierdzenia magazynowania lub składowania odpadów w miejscu na

ten cel nieprzeznaczonym), w zakresie objętym właściwością tych organów, warunkujących możliwość podjęcia działań przez RDOŚ.

O przeprowadzanie kontroli doraźnych podmiotów, korzystających ze środowiska, w przypadku pozyskania dowodów, potwierdzających naruszenia warunków korzystania ze środowiska, RDOŚ występowała do WIOŚ.

Od WIOŚ Regionalny Dyrektor pozyskiwał również informacje o wszelkich wynikach kontroli, w odniesieniu do danego podmiotu.

Wyniki monitoringu poszczególnych elementów środowiska (woda, gleba, gatunki i siedliska chronione) pozyskiwane są od GIOŚ.

W większości przypadków (z uwagi na brak danych) informacje o liczebności i stanie zachowania siedlisk i gatunków pozyskiwane są w drodze zlecenia badań podmiotom zewnętrznym.

Z dniem 1 stycznia 2019 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, utworzone zostało Centralne Laboratorium Badawcze (CLB).

Zakres działań CLB obejmuje, m.in. badania i pomiary kontrolne w celu oceny emisji zanieczyszczeń do ziemi przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

W ramach tego zadania, CLB dokonuje poboru próbek gleby i ziemi, a następnie ich analiz fizykochemicznych.

Pracownie badawcze w poszczególnych oddziałach i pracowniach CLB nie posiadają akredytacji na pobór próbek gleby i ziemi, jak również akredytacji na oznaczenia poszczególnych substancji, powodujących ryzyko szczególnie istotne dla ochrony powierzchni ziemi.

Dodatkowo, bardzo często próbki pobierane są niezgodnie z zasadami, określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi.³⁶

W konsekwencji powyższego, takie wyniki badań, przedkładane RDOŚ przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, w następstwie przeprowadzonych kontroli, mają często nikłą wartość dowodową w postępowaniach, prowadzonych przez RDOŚ w sprawie wystąpienia szkody w środowisku w powierzchni ziemi.

W tej sytuacji to RDOŚ musi zlecać przeprowadzenie ponownych badań innym podmiotom.

W przypadku elementów przyrodniczych informacje o stanie i liczebności gatunków i siedlisk chronionych pozyskiwane są również od PGLLP, uczelni wyższych, organizacji ekologicznych.

Przedstawiciele świata nauki, w roli ekspertów proszeni są również o wypowiedzenie się co do wpływu danych prac na gatunki i siedliska chronione, o wskazanie niezbędnych działań naprawczych, także zapraszani do wzięcia udziału w wybranych czynnościach organu, celem np. identyfikacji gatunku chronionego.

Do udziału w czynnościach w terenie wzywani są, w miarę potrzeb, również przedstawiciele WIOŚ w Rzeszowie oraz PGWWP.

Opracowanie planów remediacji, planów działań naprawczych (szkody w wodach, gatunkach i siedliskach chronionych), RDOŚ zleca podmiotom zewnętrznym.

(akta kontroli str. 578 i str. 585 - 588)

13.1. – 13.2. – 13.3. W okresie objętym kontrolą RDOŚ nie uzgadniała wysokości zabezpieczenia roszczeń z tytułu możliwości wystąpienia szkód w środowisku w trybie art. 187 ust. 1a ustawy Prawo ochrony środowiska.

W jednym przypadku, dotyczącym działalności [...] ³⁷ Regionalny Dyrektor, działając na podstawie art. 48a ust. 7 ustawy o odpadach, w związku § 2 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 7 lutego 2019 r. w sprawie wysokości

³⁶ Dz.U. z 2016 r., poz. 1395.

³⁷ Jak w przypisie nr 21.

stawek zabezpieczenia roszczeń³⁸, określił formę zabezpieczenia przyszłych roszczeń w postaci gwarancji bankowej w wysokości 990 zł.

Pismem z dnia 19 sierpnia 2019 r. [...] ³⁹ wystąpiła o zmianę decyzji RDOŚ z dnia 27 sierpnia 2013 r.⁴⁰, zmienionej decyzją z dnia 2 października 2017 r., zezwalającej na zbieranie odpadów w Łąncucie, na działce o nr ewidencyjnym 1490/3 z powodu zmiany nazwy podmiotu oraz ustalenia wysokości zabezpieczeń.

Z przedłożonego wniosku wynikało, że maksymalna masa odpadów magazynowana w Łąncucie, na działce nr 1490/3 wynosiła 990 Mg, natomiast stawka, zgodnie z ww. rozporządzeniem, wynosiła 1 zł w odniesieniu do odpadów metali.

Z powyższego stanu faktycznego wynikało, że nie zaistniały podstawy prawne do zmiany decyzji o wysokości zabezpieczenia roszczenia.

(akta kontroli str. 579)

14. Zapisy ustawy szkodowej nie zobowiązują regionalnego dyrektora ochrony środowiska do posiadania wiedzy jakie - na terenie jego właściwości – prowadzone są działalności, stwarzające ryzyko szkody w środowisku i nie posiada narzędzi ani możliwości wejścia w posiadanie wiedzy na temat wszystkich takich działalności.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, że *RDOŚ posiada wiedzę o części takich działalności, np. na podstawie informacji przedstawianych w kartach informacyjnych przedsięwzięcia oraz raportach o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, w procedurze ocen oddziaływania na środowisko.*

W takich przypadkach RDOŚ w swoich rozstrzygnięciach określa takie warunki realizacji przedsięwzięć (stosowanych rozwiązań), które mają w jak największym stopniu zabezpieczyć środowisko przed niekontrolowaną emisją.

Konstrukcja warunków opiera się o identyfikację (przewidywanie) potencjalnych negatywnych oddziaływań danej działalności, w tym stwarzającej ryzyko szkody w środowisku na środowisko.

RDOŚ o działaniach zapobiegawczych i naprawczych, podejmowanych przez podmioty prowadzące działalności, stwarzające ryzyko szkody w środowisku, dowiadywała się ze zgłoszeń, dokonywanych zarówno przez sprawców, jak i inne podmioty.

W ramach prowadzonych postępowań RDOŚ każdorazowo dopytuje i ustala zarówno na podstawie oświadczeń podmiotów, jak i innych organów, jakie działania podjęto celem zapobieżenia szkodzie i ograniczenia szkody.

Celem potwierdzenia przekazywanych informacji RDOŚ przeprowadza również wizje w terenie.

Przepisy ustawy szkodowej nie mogą być stosowane alternatywnie w stosunku do innych uregulowań prawnych.

Ustawa nie zastępuje swoimi regulacjami innych ustaw, a stanowi jedynie wzbogacenie instrumentarium odpowiedzialności administracyjnej, ale tylko w odniesieniu do sytuacji, gdy zostały spełnione przesłanki przewidziane w tej ustawie.

RDOŚ współpracuje z organami Inspekcji Ochrony Środowiska oraz innymi organami ochrony środowiska (województwo, marszałek województwa, starosta powiatu) w celu identyfikacji możliwości wystąpienia szkody w środowisku, w wyniku prowadzonych działalności na terenach, będących we właściwości poszczególnych organów.

Zakres współpracy opisano w pkt 12 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 585 - 588)

³⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 701, ze zm.

³⁹ Jak w przypisie nr 21.

⁴⁰ Decyzja RDOŚ znak: WSI.4723.4.5.2013.IK z 27 sierpnia 2017 r., zm. decyzja znak: WSI.4722.1.2.2017.IK.3 z 2 października 2017 r.

15. Regionalny Dyrektor w badanym okresie, w dwóch przypadkach wystąpił o nałożenie grzywny na podstawie art. 29 ust. 1 *ustawy szkodowej*, a to:

1) W pierwszym przypadku w dniu 6 sierpnia 2020 r. wystąpił do Komendy Miejskiej Policji w Krośnie o przeprowadzenie czynności w trybie przepisów Kpa i nałożenie grzywny ze względu na uporczywe utrudnianie prowadzenia remediacji przez osobę fizyczną, władającą powierzchnią ziemi, będącą jednocześnie zobowiązanym do podejmowania działań naprawczych, solidarnie ze sprawcą szkody w środowisku – w powierzchni ziemi, zgodnie z decyzją RDOŚ z dnia 30 lipca 2018 r.⁴¹, ustalającą dla [...]⁴² plan remediacji zanieczyszczonej powierzchni ziemi na terenie działki o nr ewidencyjnym 2009, obręb ewidencyjny 0005 w Moderówce, Gmina Jedlicze.

We sierpniu 2020 r. władający działką zwrócił się do RDOŚ o wycofanie pisma o ukaranie, zaś we wrześniu PGNiG powiadomiło o braku utrudnień i przeprowadzeniu kolejnego etapu remediacji.

Na zlecenie [...]⁴³ prace remediacyjne wykonywała [...]⁴⁴, do których uwagi zgłaszał władający działką.

W lipcu 2021 r. PGNiG przedłożyło dokumentację powykonawczą na działce, z której wynikało, iż wykonano prace określone w decyzji i po ich wykonaniu osiągnięto zamierzony efekt ekologiczny, o czym świadczyły przedłożone wyniki próbek ziemi.

2) W drugim przypadku Regionalny Dyrektor wystąpił do Komendanta Powiatowego Policji w Strzyżowie o przeprowadzenie czynności w trybie Kpa i nałożenie grzywny na podstawie art. 29 ust. 3 *ustawy szkodowej*, ze względu na nieprzedłożenie we wskazanym przez RDOŚ terminie – przez sprawcę szkody w środowisku, w powierzchni ziemi – dokumentacji z remediacji, przeprowadzonej na podstawie decyzji RDOŚ z dnia 19 sierpnia 2019 r.⁴⁵, uzgadniającej dla [...]⁴⁶, powiat strzyżowski, warunki przeprowadzenia działań naprawczych w powierzchni ziemi oraz ustalającej plan remediacji na terenie działki o nr ewidencyjnym 1547/1, położonej w Żarnowej.

W dniu 18 listopada 2020 r. Komenda Powiatowa Policji w Strzyżowie poinformowała, iż zakończyła czynności wyjaśniające i skierowała wniosek o ukaranie do Sądu Rejonowego w Strzyżowie.

W dniu 13 sierpnia 2021 r. Regionalny Dyrektor wezwał stronę do przedłożenia dokumentacji w formie sprawozdania z przeprowadzonej remediacji wraz z zestawieniem wyników badań gleby, potwierdzających osiągnięcie zamierzonego efekty ekologicznego w terminie 14 dni od otrzymania pisma, ale ww. jej nie udzielił.

Pismem z 22 października 2021 r. Regionalny Dyrektor, na podstawie art. 15 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, upomniął oraz wezwał stronę do wykonania obowiązku, wynikającego z decyzji przeprowadzenia działań naprawczych w środowisku – w powierzchni ziemi na terenie działki o nr ewidencyjnym 1547/1 w miejscowości Żarnowa w terminie 7 dni od otrzymania upomnienia.

Pismem z 13 września 2022 r. Regionalny Dyrektor zwrócił się do Wojewody Podkarpackiego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec strony w celu wykonania obowiązku przeprowadzenia działań naprawczych na powierzchni działki, wynikającego z decyzji z 19 września 2019 r., a jako środek egzekucyjny zaproponował nałożenie grzywny w celu przymuszenia lub ewentualnie wykonanie zastępcze.

(akta kontroli str. 436 - 542)

⁴¹ Decyzja znak: WSI.511.3.3.2016.KS.75 z 30 lipca 2018 r.

⁴² *Jak w przypisie nr 21.*

⁴³ *Jw.*

⁴⁴ *Jw.*

⁴⁵ Decyzja znak: WSI.511.4.2.2018.AF.16 z 19 sierpnia 2019 r.

⁴⁶ *Jak w przypisie nr 21.*

16.1. W latach 2018 – 2022 do RDOŚ nie wpłynęła żadna petycja ani wnioski dotyczący zagrożeń szkodą w środowisku, natomiast wpłynęły 24 – różnego rodzaju – skargi (również anonimowe), w tym osiem skarg, dotyczących zagrożeń szkodą w środowisku, z których przeanalizowano pięć, a to:

1) Skarga z 19 czerwca 2018 r.⁴⁷ prywatnej osoby do RDOŚ, dotycząca działalności [...] ⁴⁸, odprowadzającej nieoczyszczone ścieki do rowu melioracyjnego oraz stosującej różne wyroby, zawierające szkodliwy dla środowiska azbest.

Zgodnie z art. 379 § 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*⁴⁹ oraz art. 234 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*⁵⁰, organem właściwym do rozpatrzenia niniejszej sprawy był Burmistrz Głogowa Małopolskiego, któremu przekazano sprawę do rozpatrzenia według kompetencji.

W odpowiedzi Burmistrza Głogowa Małopolskiego, przekazanej w dniu 12 października 2018 r. Regionalnemu Dyrektorowi stwierdzono, że przeprowadzona kontrola firmy w zakresie stosowania i przestrzegania przepisów o ochronie środowiska nie wykazała żadnych nieprawidłowości, wobec czego nie podejmowano dalszych działań.

2) Skarga z 3 czerwca 2019 r.⁵¹ dwóch osób (małżeństwo), dotycząca przeprowadzonej przez RDOŚ kontroli w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystania zasobów i składników przyrody na działkach, będących własnością skarżących oraz niedoręczeniu im protokołu z kontroli.

W dniu 17 czerwca 2019 r. RDOŚ przekazała skargę do rozpatrzenia GDOŚ według właściwości, która po jej rozpatrzeniu uznała skargę w całości za bezzasadną i zawiadomieniem z dnia 16 lipca 2019 r. poinformowała o tym fakcie skarżących i RDOŚ.

3) Skarga z 20 kwietnia 2021 r. [...] ⁵² do GDOŚ dotycząca rozpatrzenia sprawy z uprzedniej skargi, skierowanej do RDOŚ 28 lutego 2017 r. o wystąpieniu oraz wód potoku bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku poprzez zanieczyszczenie powierzchni ziemi, wód gruntowych oraz wód potoku Czerniawa wskutek magazynowania nawozu organicznego [...] ⁵⁴ na nieutwardzonej i nieprzykrytej materiałem wodoszczelnym powierzchni, położonej na terenie działki w Leżachowie. Zawiadomieniem z 13 marca 2017 r. Regionalny Dyrektor poinformował skarżącego o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań zapobiegawczych/naprawczych.

Na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji stwierdzono, że sprzymowany na terenie działki w Leżachowie materiał należy traktować jako odpad o kodzie 19 05 03 – kompost nienadający się do wykorzystania z zgodnie z zapisem art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach*⁵⁵.

Regionalny Dyrektor przekazał sprawę do rozpatrzenia Burmistrzowi Miasta i Gminy Sieniawa (Burmistrz), jako organowi właściwemu do załatwienia sprawy, a wszczęte postępowanie w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań zapobiegawczych/naprawczych zawiesił.

Burmistrz w dniu 4 czerwca 2018 r. wydał decyzję nakazującą posiadaczom odpadów ich usunięcie z działki.

⁴⁷ Skarga Nr WSI.400.4.25.2018.RW z 19 czerwca 2018 r.

⁴⁸ *Jak w przypisie nr 21.*

⁴⁹ Dz. U. z 2018 r., poz. 799 ze zm.

⁵⁰ Dz. U. z 2017 r., poz. 1566 ze zm.

⁵¹ Skarga Nr WOA.051.1.2019 z 10 czerwca 2019 r.

⁵² *Jak w przypisie nr 21.*

⁵³ Skarga Nr WOA.051.2.2021.MN.

⁵⁴ *Jak w przypisie nr 21.*

⁵⁵ Dz. U. z 2018 r., poz. 21 ze zm.).

Posiadacze odpadów wnieśli od decyzji odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Przemyślu, które swoją decyzją z 26 czerwca 2018 r. utrzymało decyzję w mocy, a następnie skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie, który wyrokiem z 19 marca 2019 r. uchylił obie decyzje i przekazał sprawę Burmistrzowi do ponownego rozpoznania.

W międzyczasie w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) toczyło się postępowanie w sprawie cofnięcia posiadaczom odpadów pozwolenia, wydanego w dniu 31 października 2017 r. na wprowadzanie do obrotu nawozu organicznego, wobec czego Burmistrz postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2019 r. zawiesił postępowanie w sprawie nielegalnego składowania odpadów do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy cofnięcia pozwolenia na składowanie odpadów.

W międzyczasie decyzja o cofnięciu przez MRiRW pozwolenia została zaskarżona do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, który spowodował, że sprawa wróciła do ponownego rozpoznania przez MRiRW.

W dniu 20 kwietnia 2021 r. skarżący skierowali skargę do GDOŚ na przewlekłość i nieudolność postępowania RDOŚ w sprawie i bezczynność w podejmowaniu koniecznych działań.

GDOŚ po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, zawiadomieniem z dnia 13 maja 2021 r. poinformowała skarżących o uznaniu skargi za bezzasadną i potwierdziła prawidłowość dotychczasowego postępowania RDOŚ w sprawie.

4) Skarga z 28 lipca 2020 r. osoby prywatnej⁵⁶, przekazana według właściwości do RDOŚ w dniu 14 sierpnia 2020 r. przez RZGW w Rzeszowie, do którego była skierowana, dotycząca wywożenia przez pracowników Urzędu Miejskiego w Głogowie Małopolskim odpadów, tj. betonu, gruzu betonowego, liści, skoszonej trawy, tekstyliów do pobliskiego lasu, przez który biegnie naturalny ciek wodny.

Po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających, Regionalny Dyrektor w dniu 28 września 2020 r. wszczął postępowanie administracyjne w sprawie nakazania usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania na działce o nr ewidencyjnym 2002/58, obręb 0002 w Głogowie Małopolskim, która była we władaniu Gminy Głogów Małopolski.

O tym fakcie RDOŚ zawiadomiła Burmistrza i wezwała go do złożenia stosownych informacji i wyjaśnień.

W dniu 16 listopada 2020 r. Burmistrz powiadomił RDOŚ, że na działce gminnej o nr ewidencyjny 2002/58 znajdowały się odpady komunalne, które zostały usunięte i przekazane firmie odbierającej odpady oraz o tym, że nie ustalono sprawcy zanieczyszczenia działki.

RDOŚ w toku postępowania administracyjnego w dniu 23 marca 2021 r. dokonała oględzin przedmiotowej działki, które nie wykazały składowania odpadów komunalnych, lecz zaleganie pojedynczych odpadów w postaci, puszek aluminiowych, butelek szklanych i plastikowych.

Burmistrz w dniu 26 kwietnia 2021 r. poinformował RDOŚ o uprzątnięciu porzucanych odpadów i na dowód przesłał stosowne fotografie.

RDOŚ w dniu 5 maja 2021 r. powiadomiła Burmistrza o zakończeniu postępowania dowodowego i możliwością zapoznania się ze zgromadzoną dokumentacją i składania uwag i wniosków.

RDOŚ decyzją z 17 maja 2021 r. umorzyła postępowanie administracyjne w sprawie nakazania usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania.

5) Skarga z dnia 28 kwietnia 2020 r. dwóch osób (małżeństwa)⁵⁷ do RDOŚ na postępowanie Wójta Gminy Łańcut w związku z nielegalnym wysypywaniem gruzu

⁵⁶ Skarga Nr WOA.052.1.2020 z 31 lipca 2020 r.

⁵⁷ Skarga Nr WOA.051.1.2021.MN z 28 kwietnia 2020 r.

budowlanego, zawierającego elementy rur cementowo – azbestowych na działce drogowej o nr ewidencyjnym 269/1 w Soninie, Gmina Łańcut przez jednego z mieszkańców miejscowości i jego bezczynności.

W dniu 15 maja 2020 r. Regionalny Dyrektor wystąpił do Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Łańcutcie o udostępnienie danych o niniejszej działce, które otrzymano 26 maja 2020 r.

W związku z faktem, że właścicielem przedmiotowej działki okazała się Gmina Łańcut, RDOŚ pismem z 1 czerwca 2020 r. wezwała Wójta do przedłożenia informacji o terminie usunięcia odpadów i złożenia stosownych wyjaśnień.

W dniu 8 lipca 2020 r. Wójt powiadomił RDOŚ, że nie znaleziono podstaw do wszczęcia postępowania i wskazał imiennie osoby fizyczne, które dokonały utwardzenia drogi odpadami.

Wobec powyższego faktu, Regionalny Dyrektor przekazał w dniu 13 lipca 2020 r. dokumentację sprawy Wójtowi do załatwienia, zgodnie z kompetencją.

Skarżący drogą elektroniczną złożyli 6 lipca 2020 r. do GDOŚ wniosek o ponaglenie Regionalnego Dyrektora w sprawie zobowiązania Wójta do usunięcia odpadów i ostateczne załatwienie sprawy.

GDOŚ po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego wydała 24 lipca 2020 r. postanowienie, stwierdzające, iż Regionalny Dyrektor nie dopuścił się w rozpatrywanej sprawie bezczynności ani przewlekłości, o czym powiadomił skarżących i RDOŚ.

W dniu 18 stycznia 2021 r. skarżący złożyli do RDOŚ ponownie elektroniczny wniosek o podjęcie działań w sprawie, zgodnie z art. 26a *ustawy o odpadach*.

Zgodnie z kompetencją, Regionalny Dyrektor przekazał 26 stycznia 2021 r. wniosek do załatwienia przez Wójta.

Skarżący w dniu 22 lutego 2021 r. złożyli na tę decyzję skargę do GDOŚ.

GDOŚ po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w dniu 18 marca 2021 r. stwierdziła bezzasadność skargi i o tym fakcie powiadomiła skarżących i RDOŚ.

W dniu 23 kwietnia 2021 r. Wójt poinformował RDOŚ, że w związku ze złożonymi skargami na bezczynność Gminy Łańcut, akta sprawy zostały przekazane do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie, a następnie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie.

Analiza postępowania RDOŚ w sprawach skargowych wskazuje, że zostały one rozpatrzone oraz załatwione rzetelnie, tzn. terminowo i zgodnie z właściwością, a także w każdym przypadku udzielono odpowiedzi skarżącym o sposobie ich rozpatrzenia.

(akta kontroli str. 580 - 583)

16.2. W okresie objętym kontrolą w RDOŚ nie odnotowano przypadków zagrożenia korupcyjnego lub zachowań o znamionach korupcji.

Regionalny Dyrektor w dniu 16 listopada 2018 r. zorganizował szkolenie pn. „Etyka i przeciwdziałanie korupcji w służbie cywilnej”, którym objęto wszystkich merytorycznych pracowników Dyrekcji.

W dniu 31 grudnia 2019 r. GDOŚ poinformował RDOŚ o opracowaniu w Ministerstwie Klimatu „Sektorowego programu edukacyjnego w zakresie przeciwdziałania korupcji w resorcie kierowanym przez Ministra Klimatu”⁵⁸.

Zgodnie z zaleceniem Regionalnego Dyrektora ww. dokument został rozesłany wszystkim pracownikom Dyrekcji celem zapoznania się i stosowania w codziennej pracy.

⁵⁸ Pismo GDOŚ Nr SOIN-AntyKor.030.15.2019.TW.2 z 31 grudnia 2019 r.

Pracownicy Dyrekcji zostali również zapoznani z zarządzeniem GDOŚ z 19 maja 2021 r. w sprawie przeciwdziałania korupcji w GDOŚ i w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska.⁵⁹

(akta kontroli str. 584)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono przypadki, opisane w niniejszym wystąpieniu, nieprzestrzegania przy rozpatrywaniu spraw obowiązków zawartych w art. 12 ust. 1, art. 35 ust. 1, art. 36 § 1 i § 2 Kpa, iż organy administracji państwowej obowiązane są załatwiać sprawy szybko, bez zbędnej zwłoki, a w przypadku niemożności załatwienia sprawy w terminie, obowiązane są zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

IV. Uwagi i wnioski.

W związku z stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek:

- o podjęcie skutecznych działań w celu zapewnienia rozpatrywania spraw bez zbędnej zwłoki, z każdorazowym powiadamianiem strony, w przypadku niemożności jej rozpatrzenia w ustawowym terminie, stosownie do przepisów Kpa w tym zakresie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.

Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego, zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów 15 grudnia 2022 r.

Kontrolerzy
Mieczysław Fajger
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Cezary Paciura
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/

⁵⁹ Zarządzenie Nr 1 GDOŚ z 19 maja 2021 r. – Dziennik Urzędowy GDOŚ z 19 maja 2021 r.